

svojim djelom, da crkvene konstitucije potječu baš od Klimenta rimskoga, ne može se ustvrditi. Sigurno je samo toliko, da su starije od 8. knjige Apost. Constit. i da su mogle nastati u drugom vijeku. Što smo rekli za prve dvije sveske, vrijedi i za ovu posljednju. Sve su tri dragocjeni prilog za poznavanje stare kršćanske literature.

J. Pavić.

Dr. Johannes B. Aufhauser: Antike Jesus-Zeugnisse. 1913. Cijena: 1'30 Mk. U 8-ini 51 str. Nakladom: A. Marcus und E. Webers Verlag, Bonn (Njemačka).

U naslovnoj knjizi nalazimo sva glavnija svjedočanstva, koja danas zasijecaju u pitanje Isusove opstojnosti. Najprije tuj dolazi pismo sirca Mara, stojika, sinu Sarapionu, sastavljeno u sirstom jeziku između 73 i 160 po Krstu (?), a ovdje izneseno u njemačkom prijevodu od Fr. Schulthessa. I svjedočanstvo Josipa Flavija spada među dokaze dostojne vjerovanja o Isusovoj opstojnosti, pa je odnosi grčki tekst u cjelini naveden. Pismo Plinija Mlađega caru Trajanu i ovoga odgovor (okolo 111-113 po Kr.) o Isusu doneseni su u latinskom izvorniku. Imamo u istoj knjizi i ono, što nam ostaviše zapisano o Spasitelju dva latinska klasika: Tacit (oko 110-116 po Kr.) i Sueton (oko 119-121 po Kr.). Uza to je isneseno ovdje i apokrifno dopisivanje toparka Abgar-a Uchama iz Edese sa Krsom. Tekst je ovoga dopisivanja djelomično što u grčkom što u latinskom, a što u njemačkom jeziku. Osim tih svjedočanstva o Isusovoj osobi imamo još i apokrifna pisma Poncija Pilata caru Tiberiju i namjesnika Lentula rimskom senatu, te i nekoja mjesta iz Talmuda. Ovakvo znamenita i kritički izdata svjedočanstva o Isusu na čast su zbirci „Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen“, nakladnom zavodu Marcus-Weber-u i marnom izdavaču Aufhauser-u, profesoru crkvene povjesti na monakovskom sveučilištu, a na korist čitaocu.

Dr. Gančević.

Henry Barclay Swete D. D.: Zwei Neue Evangelien-

fragmente. Cijena: 0'40 Mk. Izašlo 1908. kod: A. Marcus und E. Webers Verlag u Bonn-u. U 8-ini 15 str.

Dr. Grenfell i Dr. Hunt otkriše u Oxyrhynch-u god. 1905. jedan list iz jedne male pergamentske knjige, na čijoj prednjoj i stražnjoj stranici bijaše 45 crta sa grčkim uncijalima iz 4-og ili 5-og stoljeća. Taj se ulomak odnosi na neko nekanonsko evanđelje, u kojemu Isus i farizeji igraju glavnu ulogu. Kembridžki prof. Swete cijeni, da fragment potječe vjerojatno iz prve polovice drugoga vijeka. Čitav je fragment tiskan u grčkom izvorniku. Osim toga fragmenta imamo u Swete-ovoj knjižici, koja je izišla u zbirci „Kleine Texte itd.“ i drugi ulomak iz evanđelja, o kojemu sv. Jeronim spominje (c. Pelag. II. 15), kako taj ulomak bijaše u nekim primjercima Markova evanđelja. Sadržaj je ulomka: Isus kori učenike, što nijesu vjerovali onima, koji su ga vidjeli, kad je bio uskrsnuo. U Akhim-u našlo se je grčki izvornik, koji je reč bi ovjerovljenje Jeronimovilt riječi. Obadva su fragmenta izvrsno popraćena s bibliografičnim uvodom i detaljnim kritičnim opaskama.

Dr. Gančević.

Des Heiligen Kirchenvaters Aurelius Augustinus Ausgewählte Schriften: Gottestaaf. Sveska I. (u 12-ini 16+LII+442 str. Cijena: vez. 5 Mk.; u platnu 5'80 Mk.; pol. pergamen. 6'30) II. (u 12-ini 512 str. Cijena ista kao i za prvi svezak) iz „Bibliothek der Kirchenväter“. Verlag der Jos. Kösel'shen Buchhandlung, Kempten-München (Bayern).

God. 1911. njemački katolici, po nagovoru slavnog katoličkog nakladnog zavoda Kösel iz Kemptena (podružnica u München-u), počeo su ponovno izdavati nekoje crkvene oče u njemačkom prijevodu. Prvašnje je njemačko izdanje crkvenih otaca u 80 svezaka od pok. Dr. Thalhofer-a trajalo od 1869. do 1888. Uslijed književnog napretka na patrističkom polju očutila se potreba i novog iz-